

Fylkestingsprogram 2023-2027

Innlandet
Høyre

**Muligheter
for alle**

Innhold

Innledning.....	4
Høyres ideologi.....	4
Høyres syn på fylkeskommunen.....	4
Virkelige løsninger på virkelige problemer for virkelige mennesker.....	5
Skole og kompetanseutvikling.....	5
Kunnskap og mestring i skolehverdagen.....	6
Laget rundt eleven.....	7
Yrkesfag.....	8
Lære hele livet.....	8
Samferdsel.....	9
Transportårer som knytter oss sammen.....	9
Riksveier.....	10
Jernbane.....	11
Fylkesveger.....	11
Kollektivtransport.....	12
Trafikksikkerhet.....	14
Regional utvikling: Jobb til folket- og folk til jobbene.....	14
Inkludering i arbeidslivet (humankapital).....	16
Samarbeid med kommunene om økt bostedsattraktivitet.....	16
Deltidsinnbyggeren som vekstressurs.....	17
Seniorennes Innlandet.....	17
Tannhelse.....	18
Folkehelse.....	18
Næring.....	19
Industri.....	20
Landbruk – jordbruk inkl. husdyrbruk, skogbruk og reindrift.....	21
Reiseliv og turisme, handel og service.....	21
Fylkeskommunen som tjenesteprodusent og arbeidsgiver.....	22
Klima og miljø.....	23
Kultur, idrett og frivillighet.....	25
Kulturnæring og profesjonelle kunstnere.....	25
Arrangementer.....	26

Museer	26
Kulturarv og bygningsvern.....	27
Bibliotek	27
Det mangfoldige Innlandet.....	28
Fylkeskommunen som høringsinstans og nasjonalpolitisk pådriver	28

Innledning

Høyres ideologi

«Vi har arvet et samfunn preget av tillit, åpenhet og små forskjeller, med høy verdiskaping og velutbygde velferdsordninger. Det er vår plikt å ivareta og videreutvikle dette samfunnet for fremtidige generasjoner. Vi vil forandre for å bevare. Med det mener vi at vi må beskytte og bevare grunnleggende verdier knyttet til menneskeverdet, demokratiet og rettsstaten. Vi må gjøre nødvendige endringer i dag av hensyn til klima og miljø, økonomisk og sosial bærekraft og fremtidige generasjoners velferd». (Høyres prinsippprogram, vedtatt 16.mars 2019)

Høyre mener det skal være grenser for politikk, og at politikk skal vokse nedenfra. Et godt samfunn bygges med tillit til og respekt for enkeltmennesker og lokalsamfunn. Høyre setter mennesket foran systemet og baserer sin politikk på grunnleggende verdier som ytringsfrihet, mangfold og toleranse, likestilling og valgfrihet.

Høyre ønsker en sterk, men begrenset stat, som skal ivareta enkeltmenneskets og mindretallets rettigheter og sikre grunnleggende friheter og menneskerettigheter som privatliv, privat eiendomsrett og likhet for loven. Høyre er opptatt av maktspredning og mener rettsstaten skal og må sette grenser også for flertallets politiske makt.

Høyres syn på fylkeskommunen

«Høyre ønsker et samfunn som utvikles nedenfra, og vil derfor desentralisere makt og ansvar. Et sterkt lokalt selvstyre gjør kommunene bedre i stand til å løse de store velferdsoppgavene. For å sikre innbyggerne likeverdige og gode tjenester er det nødvendig med større kommuner, som har kompetanse og kapasitet tilpasset det ansvaret kommunene har. Vi mener at to forvaltningsnivåer er tilstrekkelig i Norge. Kommunereform krever god lokal forankring, men det er Stortinget som til slutt skal ta beslutningene om lokal inndeling». (Høyres prinsippprogram, vedtatt 16.mars 2019)

Større kommuner styrker lokaldemokratiet. Det er foreløpig ikke flertall på Stortinget for endring til to forvaltningsnivåer. Så lenge vi har fylkeskommunen vil Høyres fylkespolitikere føre en målrettet, borgerlig politikk med grunnleggende respekt for det kommunale selvstyret og være ytterst tilbakeholdende med å støtte innsigelser mot kommunale vedtak. Fylkeskommunen sitter på mye kompetanse og ressurser som kan brukes til støtte, rådgivning og veiledning av kommunene.

Fylkeskommunen er tildelt rollen som regional utvikler. I tillegg til å yte gode tjenester innenfor sine tjenesteområder, bør fylkeskommunen motivere og fasilitere særlig mindre kommuner til mer samarbeid om å løse felles utfordringer.

Virkelige løsninger på virkelige problemer for virkelige mennesker

Høyre vil forme ny politikk ved å definere muligheter og utfordringer i møtet med enkeltmennesker, lokalsamfunn og bedrifter. Den som har skoen på vet best hvor den trykker. Politikk skal vokse nedenfra og de små ting skal ses i det store bildet. Politikk er det muligens kunst og praktisk politikk og pragmatisme er viktigere enn å ri ideologiske prinsipper.

Høyre vil i dialog og samarbeid med andre partier jobbe for gode borgerlige løsninger på innbyggernes reelle problemer og bidra til å utnytte de åpenbare muligheter folk ser. Vi er opptatt av fremtidens løsninger og utvikling av enkeltmennesker og lokalsamfunn, og vil ikke bidra til stagnasjon og reversering.

Skole og kompetanseutvikling

Opplæring er fylkeskommunens største og viktigste oppgave, både i omfang og ressursbruk. Fylkeskommunen har ansvaret for videregående skoler, fagopplæring, voksnes læring, institusjonsopplæring og fagskole.

For Høyre er innhold og kvalitet i skolen viktigst. Høyre vektlegger gode lærere i gode læringsmiljø, og et variert og godt utdanningstilbud som møter arbeidslivets behov.

Høyre er mer opptatt av læring som en aktivitet, enn skoler som institusjoner. I et stort fylke med spredt bosettingsmønster og synkende elevgrunnlag kan det bli vanskelig å opprettholde kvalitativt gode skoletilbud.

Innlandet Høyre vil:

- Prioritere kvalitet og bredde i utdanningstilbudene ved de videregående skolene.
- Tilpasse skolestrukturen for en bærekraftig dimensjonering, lokalisering og finansiering basert på nåværende og framskrevne elevtall.
- Sikre forutsigbarhet, kvalitet og bredde i utdanningstilbudet gjennom kunnskapsbasert skoleutvikling.
- Utvikle alternative opplæringsmodeller i samarbeid med arbeidslivet.
- Innføre fritt skolevalg i Innlandet.
- Være positive til avtaler om gjesteelever inn og ut av fylket.
- Være positive til en blanding av friskoler og offentlige skoler i Innlandet.
- Ha åpenhet om skolerresultater som kunnskapsgrunnlag for å utvikle skolen.
- Utrede behov for internatordninger ved enkelte videregående skoler.

Kunnskap og mestring i skolehverdagen

Høyres mål er at flest mulig skal fullføre videregående skole, og at elevene skal ha best mulig forutsetninger for å få gode resultater. Det er derfor viktig at elevene får tilpasset undervisning gjennom hele skoleløpet. I tillegg er et tett samarbeid med kommuner viktig for god og riktig tilrettelegging.

Profesjonell skoleledelse og kvalifiserte lærere er en forutsetning for økt læringsutbytte og bedre resultater. Høyre vil styrke samarbeidet med universiteter og høyskoler om etter- og videreutdanning av lærere og utvide satsingen på lærernes kompetanse.

En av de viktigste utfordringene i norsk skole de neste årene vil være å tette kunnskapshullene til elevene, både når det gjelder faglig og sosial læring etter flere år med mye hjemmeskole og uten eksamenstrening.

Innlandet Høyre vil:

- Styrke elevenes rett til tilpasset undervisning gjennom å gi rett til nivåvalg, fortrinnsvis gjennom fellesfagene.
- Sikre en god opplæring for elever med samisk som morsmål.
- Søke om å gjennomføre prøveprosjekt med valgfritt sidemål.
- Legge til rette for at ungdomsskoleelever får mulighet til å ta fag på videregående nivå.
- Jobbe for at elever får tettet kunnskapshull etter covid-19.
- Videreutvikle ordningen med å tilby sommerskole til elever som har strøket eller ønsker å forbedre karakterer.
- Tilrettelegge for å tilby elever som er kvalifisert for det å kunne ta universitetsemner på videregående skole.
- Gjennomføre et prøveprosjekt hvor vi lar noen elever få gjennomføre studiespesialiserende på to år.
- Gjøre det enklere å bytte fra studiespesialiserende til yrkesfag.
- Utvikle samarbeidet mellom arbeidslivet og den videregående skolen.
- Ha tallkarakter som hovedvurderingsform og gi rett til tallkarakter dersom vurdering er gitt på annen måte.
- At elever som er fritatt for karakterer, skal ha mulighet til å få faglig vurdering på lik linje med andre elever.

- Jobbe systematisk for å redusere fravær i skolen.
- Styrke arbeidet for å hindre frafall i overgangene, særlig mellom skole og læreplass.
- Fortsette satsingen på etter- og videreutdanning av lærere og skoleledere.
- Styrke kontaktlærerrollen.
- Styrke lærernes digitale kompetanse.
- Innføre lærerspesialistordning hvor de dyktigste lærerne får større pedagogisk ansvar.
- Stille spørsmål i elev- og lærlingeundersøkelsen som bidrar til å evaluere kvaliteten i undervisningen.

Laget rundt eleven

Høyre er opptatt av å sikre elevene i videregående opplæring et trygt og inkluderende læringsmiljø. Det gir ikke bare sikkerhet for bedre læringsresultater, men er også viktig forebyggende på ensomhet og psykisk uhelse. En god og kompetent skolehelsetjeneste, PP-tjeneste og rådgivertjeneste er avgjørende. I tillegg er det viktig at fylkeskommunen som skoleeier samarbeider med kommunene om ressurser og bidrar til at alle elever i videregående opplæring får et likeverdig tilbud på dette området.

Russetiden har lang tradisjon i Norge og er i utgangspunktet en feiring av gjennomført 3-årig videregående skole. Det siste året har det blitt økende fokus på hvordan den og tiden før oppleves for en del elever. Mange opplever ekskludering og ensomhet knyttet til russetiden, og fylkeskommunen som skoleeier må ta mer ansvar. Det er fylkeskommunens ansvar å sørge for et godt læringsmiljø i de videregående skolene, og har derfor et medansvar for at russefeiringen foregår på en måte som er inkluderende for alle.

Innlandet Høyre vil:

- I samarbeide med kommunene, styrke miljø- og skolehelsetjenesten. Dette er særlig viktig der hvor det er mange borteboende.
- Sikre at den samlede elevtjenesten, inkludert kommunenes skolehelsetjeneste jobber godt forebyggende for å redusere forekomsten av psykisk uhelse.
- Se på muligheten for å digitalisere deler av elevtjenesten.
- Samarbeide tettere med kommunene for å sikre en best mulig overgang fra ungdomsskole til videregående.
- Gi lærlinger rett til å bruke skolehelsetjenesten.
- At alle skoler skal ha et systematisk arbeid for et inkluderende skolemiljø for å hindre forekomsten av mobbing og sosial utestenging.

- Opprette et hovedstyre med og for avgangselever fra hele fylket med mål om en felles og mer inkluderende russefeiring.
- Styrke rådgivningstjenesten for elever og lærlinger i tett samarbeid med arbeidslivet og utdanningsinstitusjoner, inkludert fagskoler og folkehøgskoler.
- Styrke det demokratiske arbeidet i form av mer elevmedvirkning.
- Jobbe for et godt fungerende Ungdommens Fylkesting.
- At ungdomspartier og andre ungdomsorganisasjoner skal ha tilgang til våre videregående skoler.

Yrkesfag

Behovet for yrkesfaglig kompetanse er økende. Derfor er det viktig at vi som skoleeier jobber målrettet for å få flere elever til å søke yrkesfag, og at vi kan tilby gode og relevante læreplaner. I Innlandet har over 50% av elevene de siste årene søkt yrkesfag. For at vi i fremtiden skal få den kompetansen vi trenger, må vi jobbe for at flere velger å ta et fagbrev.

For å møte behovene arbeidslivet har, er Høyre opptatt av at det skal være flere veier til fagbrev. Høyre er positive til fleksible og tilpassede opplæringsløp i samarbeid med lærebedriftene.

Innlandet Høyre vil:

- Arbeide for bedre kjønnsbalanse på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene.
- I større grad tilpasse videregående opplæring til alle som kommer tilbake for å fullføre.
- Se på muligheten for å kunne ta påbygg som toårig deltidsstudium i kombinasjon med læretid eller arbeid.
- Prøve ut nye modeller for yrkesfag.
- At alle virksomheter i fylkeskommunen som har mulighet til det, skal ha lærlinger.
- Samarbeide med partene i arbeidslivet for å ha nok praksis- og læreplaner.

Lære hele livet

De største forskjellene i Norge, er mellom de som har en jobb å gå til og de som står utenfor arbeidslivet. Det viktigste vi kan gjøre for å redusere forskjellene mellom folk, er å kvalifisere flere til arbeid.

Utenforskap er skadelig for den enkelte, men også en sløsing med arbeidskapasitet samfunnet har god bruk for. Ingen skal gå ut på dato på grunn av manglende kompetanse. Mange har bruk for påfyll eller omskolering i løpet av livet. Fagskolen Innlandet og Karriere Innlandet er viktige bidragsytere for å få til dette.

Høyre mener at kompetanse er mer enn studiepoeng. Kompetanse og læring handler også om å utvikle hele mennesker. Folkehøgskolene gir et viktig tilbud til mange, som modnings-, dannelsings- og læringsarena før høyere utdanning eller inngang i arbeidslivet. Det er samtidig viktig at det finnes ideologisk uavhengige folkehøgskoler slik at det er et tilbud som appellerer til alle.

Innlandet Høyre vil:

- Ta i bruk metoder som er utprøvd i høyere utdanning, for eksempel modulbasert opplæring.
- Gjøre videregående opplæring mer tilgjengelig for voksne.
- Styrke voksenopplæringen i samarbeid med arbeids- og næringslivet.
- Videreutvikle fagskolen i Innlandet.
- Videreutvikle karrieresentere og jobbe for desentralisert høyere utdanning.
- Sikre ideologisk uavhengige folkehøgskoler i Innlandet gjennom eierskap eller støtteordninger.

Samferdsel

Gode samferdselsløsninger er avgjørende for utviklingen av Innlandet. Samferdselsløsningene binder Innlandet sammen, gir gode forbindelser til utlandet, og skaper attraktive bo- og arbeidsmarkedsregioner. Høyre vil føre en areal- og transportpolitikk som gir grunnlag for bedre kommunikasjon, styrket næringsutvikling og målrettet utvikling av byer og tettsteder.

Høyre vil jobbe for at samfunnsnytte i større grad legges til grunn i prioritering av samferdselsprosjekter.

For store deler av næringslivet er nettopp samferdselsløsningene en viktig premissgiver for lønnsom drift, og ikke minst for hvor nye arbeidsplasser bør skapes. God samferdselspolitikk er med andre god næringspolitikk og bidrar til næringsutvikling, samtidig som det er god distriktpolitikk, fordi det gjør det mulig å bo utenfor byene.

Høyre vil jobbe for at Innlandet får sin del av statlige midler i tråd med vedtatt nasjonal transportplan, og satse på bedre mobilitet og løsninger som reduserer klimagassutslippene.

Transportårer som knytter oss sammen

Gode transportårer er viktig for innbyggerne våre, uavhengig av hvor de bor og jobber i vårt langstrakte fylke.

Innlandet trenger veier og jernbane som kan håndtere de store trafikkstrømmene inn, igjennom og ut av vårt fylke – samtidig som det legges til rette for utvikling av regionale byer og tettsteder i hele fylket.

Det økende transportbehovet kan innebære både økte utslipp av klimagasser og lokal forurensing. Dette sammen med trafiksikkerhet for både gående, syklende og kjørende blir viktigere og viktigere for den enkelte og for bomiljøene.

Store samferdselsprosjekter må bygges på den måten som gir mest for pengene og raskest mulig utbygging. Derfor vil Innlandet Høyre arbeide for at det inngås flere og større samarbeid med private aktører, såkalt offentlig–privat samarbeid (OPS).

For å lykkes med omlegging til grønn transport, er det nødvendig med avsetting av nok areal, rask bygging av ny infrastruktur, hurtig innfasing av lav- og nullutslippsteknologi og å ta i bruk nye digitale løsninger raskt.

Riksveier

Riks- og Europaveiene er de viktigste gjennomfartsårene i fylke vårt, og er Statens sitt ansvar.

De senere årene har Innlandet fått en betydelig oppgradering av Riks- og Europaveinettet, men det er fortsatt mye som gjenstår. Innlandet Høyre jobber for at planlagte og vedtatte prosjekter skal realiseres i tråd med planene.

Innlandet Høyre vil arbeide for at disse vegprosjektene blir realisert/fullført:

- E6 Moelv-Øyer.
- E16 Kløfta-Kongsvinger.
- E16 Fagernes-Hande.
- Strekningsvise vegutbedringer av E136 Dombås-Bjørli-Åndalsnes.
- Strekningsvise vegutbedringer av Rv 2 Kongsvinger-svenskegrensa.
- Strekningsvise vegutbedringer av Rv 3 Elverum-Ulsberg, inkludert nye strekninger forbi Messeltsvingene, Opphus og Stor-Elvdal kirke samt over Lonåsen.
- Helhetlig utbygging av Rv 4 fra Oslo til Mjøsbrua.
- Strekningsvise vegutbedringer av Rv 15 Otta-Dønfosstryn.
- Firefeltsveg på Rv 25 fra Hamar til Løten.
- Strekningsvise vegutbedringer av Rv 25 Elverum-Trysil, inkludert omkjøringsveg rundt Elverum.

Jernbane

Jernbane er i likhet med Riks- og Europavegene Staten sitt ansvar, samtidig som jernbanen er en svært viktig del for transportløsningene for regionens innbyggere og næringsliv.

Innlandet Høyre vil arbeide for at disse jernbaneprosjektene blir realisert/fullført:

- Fullføre Indre Intercity m/ dobbeltspor til Åkersvika.
- Gjennomføre internasjonal godskorridor Innlandet, inkludert elektrifisering av Røros- og Solørbanen fra Hamar til Kongsvinger.
- Bygge/forlenge kryssingsspor; Røros-, Dovre-, Gjøvik- og Kongsvingerbanen.
- Banekobling Hamar, Elverum og Kongsvinger (tilsving).
- Planlagte tiltak for innføring av timesavganger på Gjøvikbanen på strekningen Gjøvik-Oslo.
- Stasjon Hamar alternativ Øst - C med fleksibel stasjonsplassering.
- Fullføre Ytre Intercity med kryssingsspor for å sikre regularitet og to avganger i timen fra Lillehammer.
- Elektrifisere Rørosbanen.
- Oppgradere/utbedre Gjøvikbanen.
- Utrede forlengelse av Gjøvikbanen til Dovrebanen.
- Sikre tilrettelegging for flerbruksterminal på Sørli i Stange kommune i forbindelse med dobbeltsporutbyggingen.

Fylkesveger

Den største andelen av det offentlige vegnettet i Innlandet er fylkesveger. Det er cirka 6 800 km fylkesveg i Innlandet, noe som gjør Innlandet fylkeskommune til landets klart største fylkesvegeier. Fylkesveiene i Innlandet har et svært stort vedlikeholdsetterslep og er kostnadsberegnet til minst 5 milliarder kroner.

Fylkesveiene binder sammen distrikter og kommuner, og er transportkorridorer inn mot jernbanen og riksveiene. Flere av fylkesveiene er viktige transportårer fra områder med stor verdiskaping som skal transporteres ut i markedet. Det er derfor nødvendig å også ha et «grenseoverskridende» fokus når prioriteringer av tiltak på fylkesveiene skal gjøres.

Vårt fylke har lange avstander og tøffe værforhold, og det krever at vi har trygge forbindelser. Veiene må være dimensjonert for den transporten som skal frem, inkludert tunneler og broer. Det er derfor viktig å se hele strekninger under ett og fjerne flaskehalser slik at transport kan skje forutsigbart, trygt og kostnadseffektivt.

Innlandet Høyre vil:

- Prioritere drift og vedlikehold av fylkesveiene foran investeringer.
- Samarbeide tettere med bransjen med tanke på å optimalisere modeller og kontrakter for å få mer effektiv drift og vedlikehold.
- Prioritere utbedring av ulykkesstrekninger.
- Prioritere investeringsmidler til de fylkesveiene som har størst trafikk og/eller som har regional funksjon, herunder primært Fv 24 og Fv 33.
- Systematisk jobbe for å fjerne flaskehalsen i Fylkesvegnettet slik at det kan åpnes høyest mulig bruksklasse og at størst mulig andel av fylkesvegene kan åpnes for 60 tonns tømmer- og modulvogntog.
- Jobbe for å få økte overføringer til fylkesvegene fra Staten.
- Jobbe for at kostnadsnøkklene til Staten endres slik at antall kilometer fylkesveg gis høyere vektning, slik at Innlandet får en høyere andel av overføringene til fylkesveg fra Staten.
- Redusere vedlikeholdsetterslepet på fylkesvegene.
- I større grad ta i bruk samarbeidsløsninger mellom offentlige og private aktører (OPS) for å løse samferdselsutbygginger raskere og rimeligere.
- Utrede og eventuelt etablere «Nye Innlandsveger AS» etter modell fra «Nye veger AS» som skal planlegge, bygge, drifte og vedlikeholde en andel av fylkesveiene.
- At investering i, og drift og vedlikehold av fylkesvegene skal skje etter godt nok prinsippet.
- Utarbeide en regional areal- og transportplan der man i prosessen legger til rette for dialog og informasjonsinnhenting fra næringslivet.

Kollektivtransport

Det er grunn til å tro at ny teknologi, når det gjelder både selvkjørende kjøretøy, trafikkplanlegging og rutetilbud eller plattformer for integrert kollektivtrafikk og delingsøkonomi, gjør at man i nær fremtid kan planlegge samferdsel på en helt ny måte. For Innlandet Høyre vil det være viktig at dette skjer i et godt samspill med private aktører og kommunene, og at det offentlige aktivt er med på å drive utviklingen etter behovet.

For at det skal bli enkelt å velge kollektivt, må det anlegges flere innfartsparkeringsplasser ved kollektivknutepunkt. Innfartsparkeringsplassene må være rimelige i bruk og være forbeholdt reisende som parkerer bilen til fordel for å reise kollektivt.

Det er viktig å sikre og forbedre både bybusstilbudet i byene og regionbusstilbudet internt i og mellom bo- og arbeidsmarkedsregioner slik at det både er mulig og hensiktsmessig å dagpendle med kollektivtransport.

Innlandets store antall deltidsinnbyggere skaper betydelig biltrafikk mellom byene og

destinasjonene, særlig i helger, ferier og høytider. Et bedre utbygget kollektivtilbud som ivaretar frakt av folk og deres bagasje til og fra deltidsboligen, vil kunne redusere trafikkbelastning og rushtid til beste for trafikantene selv, for den generelle trafiksikkerheten og for klima og miljø.

Innlandet Høyre vil:

- At fylkeskommunal kollektivtrafikk er basert på kontrakt med lokale, private bussoperatører for å sikre rasjonell ressursbruk, spisskompetanse, innovasjon og omstilling i driften.
- At kollektivkort og billetter skal kunne brukes på tvers av buss, båt og bane slik at man kan reise sømløst i det nye fylket.
- Arbeide for best mulig korrespondanse mellom kollektivtilbudene.
- Sørge for at alle kommuner får et grunnrutetilbud.
- Arbeide for et godt matebusstilbud til kollektivknutepunktene.
- Legge en strategi for utslippsfri kollektivtransport i Innlandet.
- Jobbe for gode kollektivløsninger som tilbud for deltidsinnbyggerne.
- Arbeide for universell utforming på holdeplassene, belysning og sanntidsinformasjon der det er praktisk mulig.
- Etablere flere busskur langs fylkesveinettet.
- Gi et godt transporttilbud til personer med nedsatt funksjonsevne.
- Fremme bruk av sanntidssystemer.
- Ha gode nattskyssordninger som frakter folk trygt hjem.
- Ta i bruk ITS (intelligente transportsystemer) for å utnytte transportkapasiteten mer effektivt.
- Være en pådriver for at Intercity-prosjektet gjennomføres som bestemt i Nasjonal Transportplan.
- Bidra til at fremdriften i samferdselsprosjekter holdes ved at fylkeskommunen er effektiv og fleksibel i sine prosesser.
- Så snart som mulig benytte nullutslippsteknologi både på eksisterende og nye kontrakter.
- Legge til rette for flere pendlerparkeringsplasser ved bane, buss og båt, og samtidig sørge for at kapasitet og prismodeller reguleres av fylket og i samarbeid med kommunene i fylket.
- Legge til rette for flere sykkelhotell ved kollektivknutepunkter.
- Videreutvikle ekspressbussordninger på strekninger der det er hensiktsmessig.
- Styrke kollektivtilbudet til hytte- og friluftsområder.
- Knytte sammen bo- og arbeidsmarkedsregioner med kollektivtilbud på tvers av fylkesgrenser.

Trafikksikkerhet

Det må tas grep for å øke trafikksikkerheten, både langs de store hovedfartsårene og langs de mindre lokale veiene. Innlandet Høyre vil prioritere trygghet og trafikksikkerhet, spesielt langs skoleveier.

Innlandet Høyre vil:

- Bedre trafikksikkerheten i fylket og legge til grunn en nullvisjon for hardt skadde og drepte i trafikken.
- Støtte opp under godkjenningsordningen «Trafikksikker kommune» og arbeide for å få med alle kommunene i Innlandet inn i denne ordningen.
- Prioritere trygge skoleveier og barnas sikkerhet i all samferdselsplanlegging.
- Stille tydelige krav til sikkerhet for både sjåførere og passasjerer i utlysning av anbud.
- Etablere nye busslommer der det er nødvendig for sikker skoleskyss.
- Videreføre og utvide sykkelbyordningen i Innlandet.

Regional utvikling: Jobb til folket- og folk til jobbene

«En bærekraftig region har en balansert befolkningssammensetning og forvalter menneskelige ressurser og naturressurser for utvikling og verdiskaping nå og i framtiden. Dette vil legge til rette for å holde på hovedtrekkene i bosettingsmønsteret». (Fra mandatet til Distriktsnæringsutvalget, NOU 2020:12 Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn)

Der mangel på arbeidsplasser gjennom mange tiår har vært største utfordring utenfor Norges største byer, så er situasjonen nå mangel på kompetent arbeidskraft i store deler av landet. Vi trenger folk til jobbene. Folk må ville bo i Innlandet. Vårt unike natur- og kulturlandskap er største aktiv, men vi må i større grad ta på alvor at de fleste innbyggere ønsker seg en viss nærhet til urbane kvaliteter og tjenester.

Innlandet er et stort fylke med byer, tettsteder og små bygdesamfunn. Fylket preges av store variasjoner i både utfordringer og muligheter. Deler av fylket kjennetegnes av urbant byliv og høyteknologisk industrinæring. I andre deler farges hverdagen av naturen som næringsgrunnlag, med jord- og skogbruk, industri og foredlingsbedrifter, reiseliv, turisme, handel og service. Vi er et fylke med stort mangfold, spennvidde og potensial, men også noen reelle utfordringer som trenger politisk fokus.

Innlandet er rikt på naturressurser som har vært forvaltet på en god måte gjennom generasjoner og har gitt grunnlag for verdiskaping, arbeidsplasser og bosetting- en grunnleggende forutsetning for bosetting i hele fylket. Nasjonale og globale mål for klima- og miljømessig, sosial og økonomisk

bærekraft, krever grønn omstilling, innovasjon og gründerskap for å skape flere nye, lønnsomme arbeidsplasser og økt bostedsattraktivitet. Norsk fornybar energi basert på våre naturressurser blir stadig viktigere for fremtidig bærekraftig nærings- og samfunnsutvikling. Demografien er Innlandets største utfordring. Befolkningsutviklingen i Innlandet varierer. Områder med nærhet til Oslo opplever vekst, mens størstedelen av Innlandets kommuner har utfordringer med synkende folketall og økende gjennomsnittsalder. Samtidig har Innlandet Norges største konsentrasjon av deltidsinnbyggere. Vi må i langt større grad nyttiggjøre oss den samlede humankapitalen med større fokus på seniorenne, deltidsinnbyggerne og frivilligheten. Ulikt næringsgrunnlag, naturgitte forutsetninger, og forskjellig demografisk utvikling, krever ulike politiske løsninger i ulike deler av fylket. Derfor er respekten for lokale beslutninger og lokal råderett helt sentral for Høyres fylkespolitikere.

Økonomisk, sosial og klima- og miljømessig bærekraft krever harde politiske prioriteringer, også i fylkespolitikken. Høyre vil føre en ansvarlig politikk med generasjonsperspektivet for øye. Tjenesteproduksjonen må tilpasses den demografiske utviklingen samtidig som nødvendige strukturendringer bygger opp om raskere utvikling av regionsentre i hele fylket. En viss sentralisering i regionene med utvikling av småbyer må til for å motvirke den store sentraliseringen mot storbyene.

Innlandets viktigste potensial ligger i våre store naturressurser som gir grunnlag for jordbruk, skogbruk, mineralutvinning og annen industri samt ikke minst fornybar kraftproduksjon av vann, vind og sol. Foredling av våre naturressurser skal bidra til at vi når nasjonale og internasjonale klima- og miljømål samtidig som dette gir lokal verdiskaping og sysselsetting. Dette må balanseres mot negative virkninger som inngrep i naturen.

Vårt unike natur- og kulturlandskap er samtidig grunnlaget for bosetning av så vel fastboende som deltidsinnbyggere. Innlandet er det første fylket i Norge med flere innbyggere over 65 år enn under 20 år. Innlandet har 90.000 deltidsboliger, hvilket betyr at hver tredje bolig er en deltidsbolig. Disse demografiske utviklingstrekk stiller store krav til omstilling og fylkespolitikernes prioritering av ressurser til tjenesteproduksjon og regionalt utviklingsarbeid.

Innlandet Høyre vil:

- At kommuners, berørte lokalsamfunns og grunneieres holdning og skjønn skal vektlegges tungt i fylkeskommunens politikk og forvaltning.
- At bruken av regionale virkemidler i størst mulig grad gir bedriftene gode og forutsigbare rammebetingelser.

- At fylkeskommunen skal være en positiv medspiller og bidragsyter for både næringslivet og kommunene i deres plan- og utviklingsarbeid.
- At fylkeskommunen, gjennom partnerskapet med de interkommunale politiske rådene, skal være en motivator og støttespiller for kommunene i arbeidet for å styrke regionsentre og småbyutvikling.

Inkludering i arbeidslivet (humankapital)

Å benytte seg av alle gode krefter i samfunnet er det beste for å løse oppgavene sammen.

Fylkeskommunen som arbeidsgiver skal sikre samfunnsmessig likestilling og deltagelse for mennesker med funksjonshemming og kronisk sykdom. Over 46 000 mennesker står i dag utenfor arbeid og /eller utdanning i Innlandet. Samtidig er arbeidskraftbehovet i næringslivet økende. I samarbeid med partene i arbeidslivet og interesseorganisasjoner er det mulig å tilrettelegge så flere får sin plass i arbeidslivet.

Dersom alle bedrifter med over 10 ansatte i Innlandet hadde ansatt én person med hull i CVen, ville mange av utfordringene med utenforskap vært løst. Fylkeskommunen kan spille en viktig rolle for å knytte inkluderingsarbeid i NAV tettere med næringslivet i Innlandet.

Innlandet Høyre vil:

- At det vurderes bruk av digitale løsninger for å holde utsatte grupper lengst mulig i arbeid.
- At fylkeskommunen har en strategi for å sikre rekruttering av personer med funksjonsnedsettelse og hull i CVen.
- Stimulere til tett samarbeid med NAV og arbeidslivet for å få flere med hull i CVen inn i arbeid.
- Øke bruken av tilrettelegginger på arbeidsplassen, som fleksible arbeidsavtaler og digitale verktøy, slik at arbeidstakere kan stå lengre i arbeid.

Samarbeid med kommunene om økt bostedsattraktivitet

Sentralisering og urbanisering er en global megatrend som kan motvirkes politisk. Men det må gjøres riktig. Oppgaven – når det gjelder rammeverk og ressurstilgang - må løses i et samarbeid mellom kommuner, fylkeskommune, stat og andre etater som er naturlig å dra inn. Samtidig som ressursbruken på skole og oppvekst må tilpasses den fremskrevne befolkningsutviklingen må nødvendige strukturendringer bygge opp om utvikling av attraktive bostedsregioner med småbyer i hele fylket.

Innlandet Høyre vil:

- At fylkeskommunen som regional samfunnsutvikler skal samarbeide tett med de interkommunale politisk råd (IPR) for utvikling av kvaliteter i hver region som tiltrekker seg kompetent arbeidskraft og innbyggere.
- Styrke ressursene til partnerskapsarbeidet mellom fylkeskommunen og IPR.
- Styrke samarbeidet med kommunene om felles innsatsområder gjennom de interkommunale politiske rådene.

Deltidsinnbyggeren som vekstressurs

Med over 90.000 hytter, tilsvarende hver tredje bolig, er Innlandet Norges største fritidsboligregion. med landets største konsentrasjon av deltidsinnbyggere. I flere kommuner er antall hytter mer enn dobbelt så stort som antall fastboliger. Deltidsinnbyggerne beskrives av samfunnsforskere som en viktig motkraft til nasjonal urbanisering. En typisk deltidsinnbygger har bosted i byen 1-4 timer unna og har engasjement, kunnskap, nettverk, økonomi og arbeidskapasitet til å i større grad kunne bidra til utvikling av lokalsamfunnene. Knappt noe motvirker fremmedgjøring og bidrar til å bryte ned grenser mellom by og land mer, enn akkurat deltidsinnbyggerfenomenet. Det totale areal av Norges fastland som er bebygd med fritidsboliger utgjør 0,14% og mange kommuner og grunneiere ønsker fortsatt bærekraftig hytteutbygging. Dette gir store ringvirkninger for sysselsetting innen bygg og anlegg, handel og service, og ikke minst som tilleggsnæring for jordbrukere – lokale arbeidsplasser som ikke kan flagges til utlandet. Innlandet Høyre er opptatt av at kommunene er best egnet til å styrke lokal utvikling og arealbruk. Fylkeskommunen skal ha fokus på sin rolle i å være en rådgiver og støttespiller, og i minst mulig grad fremme innsigelser.

Våre mange deltidsinnbyggere gjør at brukertallet på offentlig infrastruktur, lovpålagt beredskap og annen kommunal tjenesteproduksjon, i stadig større deler av året er mangedobbelt av innbyggertallet.

Innlandet Høyre vil:

- At Innlandet fylkeskommune som høringspart for nasjonal politikkutvikling skal være pådriver for at lokalisering, dimensjonering og finansiering av offentlig infrastruktur, beredskap og tjenesteproduksjon i større grad baseres på brukertallet fremfor innbyggertallet.

Seniorenes Innlandet

Senioren må i langt større grad ses på og gis rom for som viktige ressurser. Dagens pensjonsalder tilsier at de fleste av våre eldre har mye å bidra med i og for samfunnet også etter normal pensjonsalder. Vi skal leve hele livet. Fylkeskommunen må aktivt bidra til et aldersvennlig samfunn,

og til at seniorenas behov blir sett og hørt. Sammen med øvrig befolkning, er seniorenas en viktig ressurs i frivillig sektor.

Innlandet Høyre vil:

- At alder skal ikke være en selvstendig grunn til oppsigelse, og det bør gis incentiver for å stå lengst mulig i arbeidslivet.
- At virkemiddelapparatet prioriterer tiltak som gir aldersvennlige lokalsamfunn der seniorenas får bidra som ressurs.
- Styrke den digitale kompetansen blant eldre ved å støtte frivillige aktører som jobber for å hindre digitalt utenforskap.

Tannhelse

Tannhelsetjenester skal være tilgjengelige for alle som bor eller oppholder seg i fylket. Det er svært viktig at tannhelsetjenesten holder god kvalitet og organiserer forebyggende tiltak, fordi tannhelsen har stort påvirkning på livskvaliteten til innbyggerne.

Innlandet Høyre vil:

- Samarbeide med kommuner om etablering av helseklynger hvor tannhelsetjenester inngår.
- Utrede tannlegevaktordning i samarbeid med private klinikker.
- Sikre rekruttering av tannleger til Innlandet gjennom sterke faglige fellesskap og større klinikker.
- Sørge for høy kvalitet i tannhelsetjenesten.
- Sikre gode tannhelsetilbud til tortur- og voldsutsatte pasienter med sterk angst for tannbehandling, og innsatte i fengsel.

- Sikre rettighetene til tannbehandling for eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie, samt pasienter i rusomsorg gjennom forpliktende samarbeidsavtaler med kommunene.

- Sørge for undervisningstilbud innen tannhelse for pleiepersonell i sykehjem og hjemmebasert omsorg.

Folkehelse

Å satse på god folkehelse er å satse på fremtiden. Folkehelse speiler samfunnsutvikling, oppvekst og levekår. Det handler om å fremme trivsel og livskvalitet som gir den enkelte tilhørighet og mestring og som reduserer risikoen for sykdom og psykiske utfordringer. Høyre vil jobbe for å fremme god psykisk helse og forebygging av ensomhet.

Å fremme god folkehelse er et felles ansvar, og vi må tenke folkehelse i alt vi gjør. Innlandet skal være et godt sted å vokse opp, leve i og bli gammel. Høyre vil gjøre det enklere å ta valg som bidrar til god folkehelse.

Innlandet Høyre vil:

- Styrke prosjekter, lavterskeltilbud og forsøksordninger med mål om bedre levekår for utsatte grupper.
- Sørge for at alle har et tilbud om å være aktiv på fritiden.
- Etablere gode og tilgjengelige turløypetraseer slik at flere får tilgang til gode turveier og aktiviteter.
- Gjøre det enklere å ta sunne valg i hverdagen.
- Sørge for bedre kunnskap om seksuell helse.
- Arbeide for forebygging av vold i nære relasjoner.
- Arbeide for å hindre digitalt utenforskap.
- Sørge for at kantinene på de videregående skolene som hovedregel serverer sunn og næringsrik mat.

Næring

Innlandet er et langstrakt fylke som består av både byer, tettsteder og bygdesamfunn. For Høyre er det viktig at næringspolitikken bidrar til å løfte distriktene og til å videreutvikle regionsentrene. For å styrke hele Innlandet, er vi avhengige av et produktivt og bærekraftig næringsliv. Høyre vil støtte gründermiljøer, innovasjons- og kompetansemiljøer i Innlandet for å skape vekst og utvikling. Bygg og anleggsbransjen er Norges største distriktsnæring og er lokalisert i hele Innlandet. Bransjen er i det store lokalt eid og drevet og er en viktig bidragsyter innen fagutdanning, kompetansearbeidsplasser, innovative løsninger innen klima, kontaktsformer og beredskap. Offentlig og privat samarbeid med bransjen vil kunne gi store utviklingsmuligheter både for offentlige byggherrer og private arbeidsplasser.

For å opprettholde velferdssamfunnet i fremtiden og for å være robuste i møte med nye samfunnsutfordringer og kriser, er vi avhengige av flere ben å stå på. Vi vil jobbe for at bedrifter velger Innlandet som lokasjon, slik at vi kan sikre arbeidsplasser og en fremtidsorientert næringsutvikling i fylket. For å muliggjøre dette, trenger vi målrettede ordninger og en fylkeskommune som er fremoverlent.

En av våre største utfordringer i dag, er klima- og miljøforandringer og overgangen til det grønne skiftet. Vi vil føre en politikk som reduserer klimautslippene og konsekvensene av våre handlinger for de kommende generasjonene.

Innlandet Høyre vil at fylkeskommunen skal ta det regionale ansvaret innenfor det grønne skifte på alvor, og være en god samarbeidspartner for kommunene i utviklingen og gjennomføringen av deres planer.

Innlandet Høyre vil:

- Ha en næringsvennlig politikk som blant annet bidrar til grønn vekst og understøtter innovasjon i dagens og fremtidens næringsliv.
- Tilrettelegge for utvikling av eksisterende og nye næringer knytte til Innlandets naturressurser.
- Ha et «ja- fylke» som ved hjelp av virkemiddelapparatet og i rollen som regional planmyndighet tilrettelegger for et fremtidsorientert næringsliv.
- Arbeide for å fjerne barrierer for at gründere og entreprenører kan gjennomføre sine prosjekter.
- Støtte innovative prosjekter som bidrar til utvikling av mer bærekraftige løsninger.
- At fylkeskommunen skal være en driver for ny miljøteknologi og energieffektive løsninger.
- Jobbe for at anbudskrav i størst mulig grad inkluderer bedrifter av alle størrelser.
- I samarbeid med næringslivet sikre et kunnskapsbasert grunnlag for å velge grønt i kontrakter.
- Bidra til at forskning i Innlandet omsettes til verdiskaping.
- Videreutvikle det regionale innovasjonssystemet, blant annet ved å sikre gode koblinger mellom næringslivet og Innlandets FoU-ordninger.

Industri

Industriutviklingen skjer raskt, noe som stiller krav til at industrivirksomhetene omstiller seg. Det er viktig at industrien i Innlandet følger endringstakten for å bevare konkurransedyktighet både nasjonalt og internasjonalt. Høyre vil jobbe for at industrinæringen får mer tilgang til den nødvendige kompetansen, og øke satsingen på forskning og innovasjon for å utvikle effektive løsninger som er i tråd med klima- og miljøpolitikken. Vi vil fortsette å jobbe for etablering av samhandlingsarenaer i regionen vår, hvor industrivirksomheter kan utveksle kunnskap og arbeidsmetoder.

Samhandlingen som foregår i klynger mellom flere kunnskapsbærende aktører, bidrar til verdiskaping og innovative løsninger. Innlandet Høyre vil støtte klynger og bygge opp under samarbeid mellom små, mellomstore og store bedrifter.

Innlandet Høyre vil:

- Støtte og stimulere industriklynger for å sikre utvikling og arbeidsplasser.
- At fylkeskommunen skal bidra med å tilrettelegge for industrien i Innlandet, slik at de får en sterk posisjon i markedet.

- Bidra til økt samhandling mellom kunnskapsmiljøer der erfaringer og kompetanse deles på tvers av næringer, sektorer og regioner.
- Legge til rette for at industrinæringen kan bidra i det grønne skiftet gjennom forutsigbare rammebetingelser og støtte til innovative prosjekter som bidrar til mer bærekraftige løsninger.
- Tilrettelegge for at bedrifter med potensiale for bærekraftig vekst legger sine investeringer til Innlandet.

Landbruk – jordbruk inkl. husdyrbruk, skogbruk og reindrift

Innlandet har en lederposisjon innenfor landbruk, og vi er landets største skog- og jordbruksfylke. Med verdens beste og reneste matproduksjon har Norge et konkurransefortrinn, derfor er Innlandet Høyre kritiske til avgifter og beskatning som reduserer konkurransekraft og investeringer i landbruket vårt. Vi har gode forutsetninger for å skape innovasjon og verdiskaping ved å benytte de naturressursene vi har tilgang på, og gjennom å kombinere den industrielle og landbruksfaglige kompetansen.

Jordbruk, skogbruk, utmark, reindrift og store deler av reiselivet er alle naturbaserte næringer. De som driver naturbaserte næringene, må ha kunnskap om bærekraftig forvaltning av naturressursene. Forvaltningen må bygge på kunnskap om næringene og naturmangfold, slik at de kan kommunisere med andre interessegrupper i arbeidet med å sikre fornuftige rammebetingelser for næringene.

Innlandet Høyre vil:

- At rovviltforvaltningen skal skje i henhold til de vedtatte bestandsmål.
- Støtte satsingen på å utvikle mer klima- og miljøvennlige løsninger innenfor landbruksnæringen.
- Bidra til å opprettholde levende landbruk i hele Innlandet.
- At kulturlandskapet skal holdes i hevd gjennom aktiv bruk.
- Legge til rette for kunnskapsbasert og tradisjonell forvaltning av jordbruk, skogbruk, utmark og reindrift.
- Støtte opp under lokal foredling av råvarer og biprodukter.

Reiseliv og turisme, handel og service

I Innlandet har vil flere vinterdestinasjoner med stor attraksjonskraft, og flere små og mellomstore reiselivsbedrifter som vokser innenfor sommerturisme. Under pandemien fikk vi oppleve at dette er sårbare næringer som er avhengig av turister for å opprettholde driften. Høyre ønsker å understøtte

arbeidet med å skape heltidsdestinasjoner i regionen vår, både for å sikre helårsattraksjoner og stabile arbeidsplasser.

Vi ønsker at mennesker i alle aldre skal kunne benytte seg av Innlandets attraksjonstilbud. Vår tids mobile livsformer åpner det sosiale feltet og gir nye perspektiver og muligheter for Innlandets befolkning. Dette fører også til økt etterspørsel etter opplevelser for storfamilien. Innlandet Høyre vil bidra i utviklingen av et mangfoldig turist- og attraksjonstilbud, med et reiselivs- og opplevelsestilbud som er tilpasset alle generasjoner.

Innlandet Høyre vil:

- Legge til rette for å utvikle flere helårsattraksjoner for å sikre mer stabil og kompetent sysselsetting.
- Satse på utvikling av helårsdestinasjoner.
- Bidra med å støtte tiltak å promotere destinasjonene og aktivitetene i Innlandet.
- Støtte opp om utvikling av flergenerasjonsturisme.

Fylkeskommunen som tjenesteprodusent og arbeidsgiver

Innlandet fylkeskommune er en stor arbeidsgiver som sysselsetter over 4000 mennesker som har arbeidssted spredt ut over hele fylket. Høyre vil at Innlandet fylkeskommune skal være en trygg og forutsigbar arbeidsplass der godt arbeidsmiljø og kompetanseutvikling er sentralt.

For å stimulere privat næringsliv i fylket, er det viktig at fylkeskommunen kjøper tjenester der dette er hensiktsmessig. Dette gir også fylkeskommunen større fleksibilitet til å tilpasse tjenestene til behovet.

Det er ikke en fylkeskommunal primæroppgave å eie og forvalte mye eiendom. Drift og vedlikehold av eiendom er kostnadskreven og gir med vekslende konjunkturer store og uforutsigbare utslag på fylkesøkonomien. Der det ikke er gode grunner for at fylkeskommunen er eiere eller deleiere av eiendom, selskaper eller stiftelser, bør eierskapet avhendes eller overføres.

Innlandet Høyre vil at fylkeskommunen:

- I størst mulig grad skal nyttiggjøre seg kjøp av private tjenester fremfor å bygge opp staben.
- Skal ha en kontinuerlig gjennomgang av eiendomsmassen for reduksjon av eierskap.
- Som arbeidsgiver skal prioritere stabilitet ved å beholde og videreutvikle kompetanse.

- Skal fremme et godt arbeidsmiljø gjennom god ledelse for å redusere sykefraværet.

Klima og miljø

Innlandet er like stort som Danmark i areal og er svært rikt på naturressurser. Kraft- og energiproduksjon basert på vann, vind og sol, utvinning av mineraler og annen foredling av våre naturressurser er et viktig ledd i grønn omstilling og å nå nasjonale og globale klima- og miljømål. Samtidig er Innlandet landets største region for rekreasjonsbruk. Hensynet til klima og hensynet til miljø kan være motstridende interesse som må avveies mot hverandre.

Forvalteransvaret forutsetter en politikk som tar vare på naturen og forvalter samfunnsverdier i et generasjonsperspektiv. Høyre mener vi har ansvar for at våre etterkommere skal overta et samfunn i bedre stand enn det vi selv overtok. Vern og bruk må i hovedsak bygge på lokal tilslutning og forvaltning, med sikte på å utvikle og samtidig bevare arts mangfoldet i naturen.

FN's bærekraftsmål, forurensere-betaler og føre-var-prinsippene ligger til grunn for Høyres klima- og miljøpolitikk. Innsatsen for et bedre miljø må settes inn der den gir de beste resultatene. Det er imidlertid viktig at Norge også avsetter betydelige ressurser og innsats for å gjøre det norske samfunnet mer klima- og miljøvennlig. Å unngå irreversible, varige og alvorlige klimaendringer må ligge til grunn i klima- og miljøpolitikken, samtidig som Norge sikres en stabil økonomisk vekst.

Virkemiddelapparatet må innrettes slik at det stimulerer og bygger opp under grønn omstilling. Satsing på forskning og utdanning er avgjørende virkemidler for å løse fremtidens miljøutfordringer. Bærekraftig bruk er den beste form for vern og vi vet at økt bruk av fornybare ressurser vil være avgjørende for et vellykket grønt skifte.

Privat eiendomsrett er en forutsetning for et samfunn med frihet og utvikling. Gjennom generasjoner har mennesker tatt vare på og forvaltet natur- og miljøverdier. Høyre legger derfor stor vekt på respekt for den private eiendomsretten og for den lokale råderetten.

Nasjonal rovviltpolitikk har store konsekvenser for mange av Innlandets lokalsamfunn. Tilstedeværelse av alle fem forvaltede rovviltarter – ulv, jerv, gaupe, bjørn og ørn – utfordrer næringsutøvelse og trygghet og livskvalitet til lokalbefolkningen. Fylkespolitikkerne skal gjennom regionale rovviltnemnder ha større fokus på de utfordringer enkeltmennesker og lokalsamfunn opplever med rovdyrbelastning, og være et tydelig korrektiv til statlige føringer i rovviltforvaltningen når de ikke i tilstrekkelig grad oppleves å følge vedtatt politikk.

Skog og skogbruk er en del av løsningen i å realisere det grønne skiftet, både ved å erstatte fossile råstoffer med fornybare, og økt karbonbinding gjennom tiltak som øker tilveksten i forvaltet skog. Innlandet som et skogfylke vil være sentralt i dette arbeidet.

Innlandet Høyre vil:

- Støtte opp om og respekterer private eiendomsrett, lokal råderett og kommunen som primærplanmyndighet.
- Ivareta jordvernet slik at nedbygging av landbruksjord fortrinnsvis unngås, eller kompenseres med nydyrking. Det skal være høy terskel for å bygge ned eksisterende landbruksjord.
- Sammen med kommunene sette frist for realisering av planer slik at man ikke båndlegger unødvendig areal.
- I oppfølging av regionale planer også ivareta hensynet til lokal utvikling.
- Bidra til lokal verdiskaping ved å være positive til utbygging av fornybare energikilder, som vann- vind- og solkraft, for å sikre samfunnet tilgang på energi.
- Arbeide aktivt for rask utvikling og fornying av kraftnettet i Innlandet for å imøtekomme nye etableringer av industri og næringsliv.
- Bidra til å realisere det grønne vekstpotensialet som ligger i skog og skogbruk.
- Støtte opp om småindustri og bærekraftig foredling av lokale naturressurser.
- Støtte opp om utredning, utvinning og foredling av mineraler.
- At nasjonale bestandsmål for rovvilt skal regnes som maksimumsmål og at det forvaltes ned mot bestandsmålene.
- Arbeide for at de lokalsamfunn som bærer konsekvensene av nasjonal rovviltpolitikk kompenseres fullt ut.
- At fylkeskommunen skal bruke sin innkjøpsmakt til å fremme bruk av klimanøytrale produkter og tjenester både innen kollektivtrafikk, bygg- og anlegg.
- Bidra til at vannforvaltningsarbeidet styrkes i hele Innlandet.
- At forurensere-betaler-prinsippet skal være førende i forvaltningen.
- Støtte prosjekter som «Oppdrag Mjøsa», for å sikre rent og trygt drikkevann, bidra til en fortsatt bærekraftig bruk, og opprettholdelse av Mjøsa som økosystem.
- At fylkeskommune skal ha som mål å bli sertifisert som miljøfyrtårn.

Kultur, idrett og frivillighet

Kultur omfatter alt vi er, og alt vi skaper rundt oss. Kultur og idrett er limet som binder samfunnet sammen, skaper forståelse for ulikheter, gir mestring og opplevelser, og åpner dører til det ukjente.

Til sammen utgjør kultur, idrett og frivillighet Norges største folkebevegelse. Gjennom frivillig innsats bygger vi sosial tillit, inkludering og hverdagsintegrering på tvers av alder, etnisiteter og kulturell bakgrunn. Frivilligheten er motoren som blant annet sikrer at både kultur- og idrettsgleder er tilgjengelig for alle, i alle livsfaser.

Høyre mener kultur, idrett og frivillighet bygges best nedenfra og gjennom lokalt engasjement. Høyre ønsker et kulturliv preget av nyskaping, kvalitet og talentutvikling. Det krever gode institusjoner, et mangfold av aktører, og god tilgjengelighet i hele fylket.

Innlandet er et godt sted å bo og vokse opp i. Vi har et rikt kulturliv der de fleste har gode muligheter til å delta og føle tilhørighet. Likevel er det noen som faller utenfor på grunn av økonomi, språk eller store avstander. Høyres mål er at alle skal ha de samme mulighetene til å lykkes.

Både kulturen og idretten i Innlandet spenner bredt. Kultur er også næring. Innlandet har profesjonelle aktører og talenter i verdensklasse. Høyre ønsker å legge til rette for at flere profesjonelle kulturaktører kan ha sitt virke i Innlandet og kvalifisere til støtte over satsbudsjettet.

Kulturfeltet er en ganske liten andel av fylkeskommunens virksomhet, men er et felt som gir store ringvirkninger, verdiskaping og folkehelse. Høyre ønsker å prioritere kulturfeltet høyere i økonomiplanene fremover.

Innlandet Høyre vil:

- Støtte opp under et levende kultur- og idrettsliv som skaper opplevelser og livskvalitet for de som bor og oppholder seg i fylket.
- Sikre at kultur- og idrettsopplevelser vi støtter blir tilgjengelige, blant annet gjennom turnerende virksomhet og skyssordninger fra skoler til institusjoner.
- Ha forutsigbare og langsiktige rammer rundt støtteordninger.
- Innføre en fylkeskommunal forsterkningsordning etter modell fra gaveforsterkningsordningen for regionale tilbud som får privat eller kommunal støtte.
- Bygge videre på de sterke miljøene som finnes i Innlandet.

Kulturnæring og profesjonelle kunstnere

Innlandet er Norges desidert største fritidsboligfylke. Det at så mange velger å bruke den beste tiden sin hos oss, gir et større marked for kultur- og fritidsopplevelser enn befolkningsgrunnlaget tilsier.

Det gir oss gode muligheter til å etablere kulturbaserte næringer.

Støtteordningen til profesjonelle aktører må være forutsigbare. Det betyr at kriteriene må være tydelige, og ordningene må lyses ut og tildeles tidlig nok til at det kan planlegges aktivitet gjennom hele året. For flerårige satsinger bør støtten innarbeides i fylkesbudsjettet.

Innlandet Høyre vil:

- Videreføre satsingen på de etablerte, profesjonelt baserte kulturinstitusjonene i fylket.
- Arbeide for at flere profesjonelle kulturaktører i Innlandet kvalifiserer til støtte over statsbudsjettet.
- Stimulere til etablering og utvikling av kulturklynger i Innlandet.
- Styrke samarbeidet mellom kulturinstitusjonene og reiselivet, for å styrke Innlandet som destinasjon.
- Bidra til at lokal kultur og utøvere skal formidles og hevde seg nasjonalt.
- Gi unge talenter muligheter til å utvikle seg.

Arrangementer

Idretts- og kulturarrangementer setter Innlandet på kartet, og gir positive ringvirkninger for både reiseliv og handelsnæring.

Innlandet Høyre:

- Er for å få et nytt OL til Norge, med utgangspunkt i gjenbruk av de olympiske anleggene fra 1994.
- Vil være positive til nasjonale og internasjonale arrangement innen idrett og kultur i Innlandet.
- Vil videreutvikle det brede festivaltilbudet i fylket, både som kulturopplevelser som bærekraftig og stedbunden næring.

Museer

Innlandet har streke museumsmiljøer med viktige regionale og nasjonale oppgaver, fra å ivareta samlinger av kunst og kulturskatter, bygninger og immateriell kulturarv til forskning, formidling og kunnskapsoverføring.

Innlandet Høyre vil:

- Være positive til konsolideringer og egnede selskapsformer for museene i Innlandet.
- Utvikle et tettere samarbeid med museenes kompetansemiljøer.

Kulturarv og bygningsvern

Høyre mener kulturarven ivaretas best gjennom aktiv bruk og formidling. Innlandet er det fylket i landet med flest verneverdige bygninger i privat eie. Å forvalte denne arven på en god måte krever at det finnes kompetanse på bygningsvern og gamle håndverkstradisjoner.

Innlandet Høyre vil:

- At fylkeskommunen skal være en aktiv medspiller og kunnskapsformidler til private eiere av verneverdige bygninger, blant annet gjennom bygningsvernrådgivere.
- Styrke kompetanse og utdanning av håndverkere som skal utføre vedlikehold av verneverdige og fredede bygninger.
- Arbeide for at rammene til vedlikehold av verneverdige og fredede bygg økes.
- Gjøre det lettere å bruke bygninger for å sikre bedre vern gjennom bruk.

Bibliotek

Bibliotekene er en av veldig få arenaer som er åpne og gratis tilgjengelig for alle. I dag har flere folkebibliotek lokale arrangementer som spenner fra kurs og sosiale samlinger til debatter og folkemøter.

Bibliotekene er garantister for relevant og kvalitetssikret kunnskap. De er arenaer for læring og formidling, kritisk tenking og kildekritikk. I tillegg til god leseevne er dette grunnleggende for all læring og deltakelse i demokratiet.

Gode studievevaner blir etablert i grunnskolealder. Bibliotekene er en viktig støtte og ressurs for elever og studenter gjennom hele utdanningsløpet. Samtidig er bibliotekene viktige integreringsarenaer for immigranter og flyktninger.

Innlandet Høyre vil:

- Satse sterkere på formidling av litteratur.
- Styrke bokbussen for å gi flere barn leseglede gjennom formidling og aktiviteter.
- Videreføre "Sommerles", som et ledd i å styrke barnas språkutvikling og lesekompetanse.
- Styrke satsing på E-bøker, lydbøker og andre digitale medier.
- Utrede hvordan fylkeskommunen kan bidra til mer åpne bibliotek.
- Sikre fylkesbiblioteket gode rammer og kompetanse til å støtte opp under dets bidrag overfor kommunene.
- Bidra til å styrke bibliotekene som arena for deltakelse, inkludering og demokratiutøvelse.

- Utrede bibliotekenes rolle i å motvirke digitalt utenforskap.
- Bidra til å utvikle bibliotekene i fylket til å bli moderne møteplasser hvor kunnskap, kulturopplevelser og digitale ferdigheter kan formidles og deles.

Det mangfoldige Innlandet

I Innlandet finnes det flere urfolk og nasjonale minoriteter. Innlandet er hjemme for en sørsamisk urbefolkning, skogfinner, jøder, romani og tater-folk. I tillegg finnes det etter hvert mange innbyggere med flerkulturell bakgrunn.

Kunst og kultur forankrer oss i vår historie uavhengig av nasjonalitet, og utfordrer oss og åpner opp for det ukjente. At alle har mulighet til å utvikle og ivareta sin egen kulturbakgrunn er avgjørende for menneskers egenverdi. Vi har nye befolkningsgrupper med et bredt spekter av kulturmangfold som må inkluderes på en god måte.

Innlandet Høyre vil:

- Styrke samarbeide med Sametinget, og følge opp samarbeidsavtalen fra 2021.
- Arbeide systematisk for at kunnskap om nasjonale minoriteter skal bli bedre kjent.
- Styrke museenes formidlingsarbeid og støtte gjesteutstillinger om urfolk og nasjonale minoriteter.
- Arbeide for at innbyggere med fremmedkulturell bakgrunn skal få et best mulig utgangspunkt for å etablere et nytt liv i Norge.
- Sikre at deltagelse i kulturaktiviteter er en god arena for språktrening, inkludering og integrering i det norske samfunnet.

Fylkeskommunen som høringsinstans og nasjonalpolitisk pådriver

Fylkeskommunens oppgaveportefølje og fylkeskommunens rolle som politikktutformer er relativt begrenset. Men fylkeskommunen har i noen tilfeller en viktig rolle som høringsinstans i flere saker som angår innbyggerne våre.

Innlandet Høyre vil:

- Alltid sette enkeltmennesker og lokalsamfunn før systemet og Staten.
- Støtte fritt behandlingsvalg og private helseforetak som viktig supplement til det offentlige.
- Støtte fortgang i stortingsvedtak om reform for mer slagkraftige kommuner.

- Støtte at inntektssystemet innrettes slik at utvikling av offentlig infrastruktur, beredskaps- og tjenesteproduksjon baseres mer på reelt brukertall fremfor innbyggertall.
- Støtte at mer av den naturressursbaserte verdiskaping blir igjen i lokalsamfunnene.
- Støtte styrking av arbeidet for flom- og rassikring med tilhørende kompensasjonsordninger.
- Arbeide aktivt for etablering av medisinutdannelse i Innlandet.